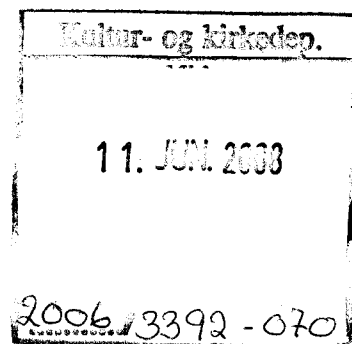

Kultur- og kirkedepartementet
Christina Smith-Erichsen
Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

Dato: 26.05.2008

Vår ref: 08/87-2 skt

Deres ref:

Høring av rapport: Kulturhåndverk - avtrykk fra fortiden, grunnlag for fremtiden

Vi viser til rapport "Kulturhåndverk - avtrykk fra fortiden, uttrykk for øyeblikket, grunnlag for fremtiden", utarbeidet av Åse Vigdis Festervoll på oppdrag fra Kultur- og kirkedepartementet.

Vi har noen kommentarer til rapporten, noen faktaopplysninger om Nidarosdomens restaureringsarbeider, samt noen forslag til videreutvikling av feltet.

Ad begrepet kulturhåndverk

Vi mener at håndverker eller tradisjonshåndverker er godt nok og at begrepet kulturhåndverker vil skape unødig spørsmål om hvem som skal kalles kulturhåndverker. Alle håndverkere er kulturhåndverkere i mer eller mindre grad.

Hvilke erfaringer har Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider i forhold til temaet:

NDR har kompetanse i håndverksfag rettet mot å ta vare på verneverdige bygninger i stein. Det innebærer fag innen: stein, mur, smed, tømrer, glass og gips. I tillegg har NDR også en mer teoretisk kompetanse, relevant for å ta vare på, forstå, tolke og restaurere steinbygninger.

I 1982 vedtok Stortinget at Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider - NDR skulle opprettholdes som et kompetansesenter for bevaring av eldre bygninger i stein. Man tenkte da særlig på den spesielle ferdighet som håndverkerne ved NDR innehar og bedriftens erfaring med restaureringsoppdrag. I tillegg til denne tradisjonelle virksomhet ved NDR, er kompetansen utvidet med fagområder som bygningsarkeologi og bygningsbevaring. Utviklingen av kompetansesenteret forutsetter ikke bare et faglig kontaktnett med utveksling av kunnskap og fagfolk innen Norge, men også innen Europa. Et ledd i dette er også de eksterne oppdrag som NDR påtar seg.

Ad fagbrev

Nidaros Domkirkes restaureringsarbeider (NDR) er en godkjent lærebedrift i følgende fag:

- Gipsfaget,
- Blyglassmesterfaget,
- Steinfaget
- Smedfaget

I dette utdanningsløpet har vi hatt hjelp fra fagopplæringskontoret i Sør Trøndelag fylkeskommune. I blyglassmesterfaget og i steinfaget opplever vi at opplæringsplanen for faget er mer tilpasset en industriell situasjon en ønskelig i forhold til det meget tradisjonelle utførelsen av håndverket ved Nidarosdomen.

Ad videreutdanning

NDR har i tillegg i mange år har hatt en egen intern opplæring etter fagbrev. Restaureringsassistentene har i løpet av fire år oppnådd tittelen restaureringstekniker. Denne opplæringen bygger på en læretadisjon ved NDR som går tilbake til opprettelsen av bedriften i 1869.

Bachelor i teknisk bygningsvern og restaurering

I forbindelse med at NDR planla tilsetting av restaureringsassistenter, ble det våren 2005 tatt kontakt med Høgskolen i Sør Trøndelag (Hist) om et tettere og mer formalisert samarbeid om undervisningen.

Resultatet av dette samarbeidet er at det nå foreligger et Bachelor-studium i Bygningsvern og restaurering.

Høgskolen i Sør Trøndelag (Hist) har det administrative og faglige ansvaret for studiet. Studiet er en tverrfaglig utdanning, tilpasset flere yrkesgrupper som arbeider med restaurering og bevaring av vår eksisterende bygningsmasse både i stein og tre. Studieplanen bygger på opplæringsplanen som NDR har utviklet, samt pensum fra EVU utdanningen ved Hist.

Håndverkskompetansen i fagutdanningen er en nødvendig og selvfølgelig forutsetning for kvalitet i byggebransjen generelt. Håndverket, materialkunnskapen og teknikkene vil være et bærende element i utdanningen

Utdanningen henvender seg spesielt mot personer med fagbrev og annen relevant realkompetanse innen håndverksfagene.

Oppstart for studiet er høsten 2008. Det er pr dato 43 primærsøkere til studiets 25 plasser. I tillegg har 32 søkere studiet som andreprioritet.

En kjenner ikke til tilsvarende utdanning på bachelornivå i Norge.

Høyre utdanning som for tida finnes innen dette området (mellom annet enkeltfag på NTNU), er forvaltningsorientert mot kulturminnevern og generelle kulturminnefag.

Disse tilbud savner forankring i det teknisk-/praktiske bygningsvernet som er nødvendig dersom studentene skal utøve teknisk/praktisk arbeid på kulturminnene.

Hvilke erfaringer har vi gjort i utviklingen av studietilbudet

I forhold til utredningens punkt om høyere utdanning side 26:

I avsnittet argumenteres det for etablering av en høyere utdanning for kulturhåndverkere, og utredningen mener at det bør diskuteres om en slik høyere utdanning bør etableres på siden av det eksisterende universitets- og høgskolesystem, som en parallell institusjon til Kunsthøgskolene eller som tilbud ved eksisterende høgskoler og universitet.

Vårt samarbeid med høgskolen i Sør Trøndelag er et eksempel på et samarbeid mellom et fagmiljø og en høgskole. Samarbeidet har utviklet seg positivt og var nødvendig for å få vår NDRs interne opplæringsplan videreutviklet til en BA grad.

En parallell institusjon hadde kanskje gjort det enklere å få utdanningen tilpasset håndverkene og deres realkompetanse. Det synes som at regelverket om realkompetansevurdering er tilpasset et mer akademisk hverdag enn det studiet er ment å være. Vi finner det nødvendig at det utredes et utdanningsløp for høyere utdanningsinstitusjoner for håndverkere. I denne gjennomgangen må regelverket om realkompetansevurdering også gjennomgå og endres slik at håndverker med lang erfaring får mulighet til å komme inn på høyere utdanning i sitt eget fag.

Kostnader BA Bygningsvern og restaurering

Basisfinansieringen for utdanningen følger i dag de regler som gjelder for ingeniøruddanning. Denne profesjonsutdanningen med mye mer praksis må få en høyere basisfinansiering. Vi kan si det så sterkt at utdanningen er avhengig av en høyere basisfinansiering for å lykkes. Det første kulletts praksisveiledere er innstilt på pionerarbeid og entusiasme. Men snarest mulig må en høyere basisfinansiering på plass for å kunne lønne praksisveileder for studentene i denne type profesjonsutdanning.

Norsk Håndverksutvikling NHU som nasjonal koordinerende enhet

Rapporten peker på NHU som nasjonal koordinerende enhet, noe vi er positive til. NHUs stipendiatorordning kan utvikles til en Master og Dokorgradsnivå i utdanningsløpet som må utredes.

Konklusjon

Som nevnt i innledningen er NDR et nasjonalt kompetansesenter for verneverdige bygninger i stein. Det vil si at vi allerede har en nasjonal funksjon for bygghyttefagene: *stein, gips, blyglass, mur, smed, tømrer*. Denne funksjonen kan gjerne videreutvikles i samarbeid med Høgskolen i Sør Trøndelag og Norsk Håndverksutvikling(NHU) I den forbindelse vil vi også knytte vår høringsuttalelse til:

Utredningen om Kirke og stat

hvor det i Kap 8.7 står:

1. Kompetansesenter (kap.8.7)

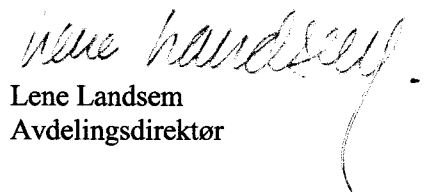
Utvalget anbefaler at det etableres et kulturminnefaglig kompetansesenter innenfor Den norske kirke. Senteret bør etableres i tilknytning til eksisterende kulturminnefaglige miljøer.

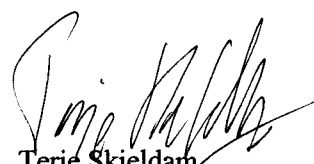
Utvalget skriver i sin utredning:1

Kommuner og menigheter har ofte begrenset kunnskap og kompetanse om de bygningsmessige forhold ved de eldste kirkebyggene. Kunnskap og dokumentasjon om den enkelte kirke er i liten grad systematisert og registrert. Over lang tid har det manglet kompetanse til å vurdere og dokumentere kirkebyggets tilstand, samt å utvikle og iverksette systematiske tiltaksplaner for vedlikehold og utbedring. Det er behov for en systematisk og målrettet kompetanseutvikling og vedlikeholdsstrategi for å forebygge fremtidig forfall av kirkene.

Et slikt senter på Kalvskinnet, vil kunne ivareta de behov som beskrives i utredningen om kirke og stat, samt noen av de behov som beskrives i utredningen: Kulturhåndverk-avtrykk fra fortiden, grunnlag for framtiden.

Med vennlig hilsen

Lene Landsem
Avdelingsdirektør

Terje Skjeldam
seniorrådgiver